

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 —
Negyedévre 2 — 50
Egy hónapra 1 — —

Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többször
hirdetéseik alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj min
den külön beiktatásért 30 kr.

Thaly Kálmán beszéde.

Budapest, február 6.

Thaly Kálmán, városunk országgyűlési képviselője, a képviselőház tegnapi ülésén tartotta meg a közoktatásügyi költségvetés részletes tárgyalása alkalmával nagyhatású beszédét, mely a képviselőház osztatlan tetszésével találkozott.

A beszédet, melyet a fővárosi lapok is csak kivonatban közölhetnek, egész terjedelmében a következőben adjuk:

Thaly Kálmán. T. ház! Előttöm szólott t. barátom helyesen említette, hogy az igen t. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur tárczája a nemzeti művelődés oly nagy keretét öleli fel, hogy azt egy bármily hosszú beszéd keretében csak imig amugy kimeríteni hívságos törekvés volna. Ép azért, nehogy nagyon sokat markoljak és keveset szorítsak, csak néhány tárgyra terjeszkedem ki; azonfelül néhány más tárgyat talán érintek, számosat azonban érintetlenül hagyok, nem mintha azok tárgyalását szükségesnek nem tartanám, de mert tudom, hogy számosan fognak felszólalni utánam is, mert óhajtható, hogy az ország fontos ügyeiről, a melyek életkérdésünk gyökerét képezik, egy évben legalább egyszer költségvetés tárgyalásakor behatóan vitatkozzanak.

Nem állhatom meg, hogy a t. miniszter ur tegnapi nyilatkozataira egy pár észrevetést ne tegyek. Mindenekelőtt örömet fejezem ki a fölött, hogy a vita kezdetén a szónokok legesejének felszólalása előtt magától felszólalt, hogy egy némely — mint utóbb megtudtuk — fontos kijelentést tegyen, a melyekkel azt hiszem, elejét vette sok oly kérdezősködésnek, a melyek hozzá kétségtelenül intézettek volna. A t. miniszter ur többi közt felvilágosított bennünket a katolikus autonómia és a congrua kérdésben elfoglalt álláspontjáról, bár a többi miniszter urak is követnék példáját, mert azt hiszem, ezzel az egyes tárczák költségvetésének tárgyalása megrövidíthetnék, ha így egyes fontos kérdésekről tájékoztatnak bennünket.

En tegnap — s itt az ellenzéknek mind a két aránylatát értem — figyelemmel kísérem a ház hangulatát a miniszter urnak a katolikus autonómiaira vonatkozó kijelentéseivel és azt hiszem, nem csalódom, ha örömmel konstatalhatom azt, hogy — még a tulsó oldalról is csak némán hallgattak a miniszter urat, de ez oldalon úgy a katolikus, mint a nem katolikus vallású képviselők egyaránt helyeselik azon álláspontot, amelyet a miniszter ur a congresszus összehívására vonatkozólag elfoglalt és a melyet ő Felsége immár szentesített, valamint egyáltalán azt, hogy a miniszter ur a katolikus autonómia megvalósításához komolyan bozzá látott. En a magam részéről, aki e házban többször felszóltam a katolikus autonómia megszüretése szempontjából, mint protestáns ember melegen üdvözlöm a t. miniszter urat. Mi protestánsok, akik századok óta elvezzük az autonómia áldásait — jöllehet ami autonómiánktól a katolikusoké mindenesetre különbözni fog dogmatikns és szavazati eltérések miatt is — mi protestánsok vagyunk hivatva arra, hogy az autonómia becséről nyilatkozzunk és őszintén kívánjuk katolikus testvéreinknek annak meg-

nyerését, amivel mi már oly régóta bírunk. S amikor mi így gondolkozunk, azt hiszem helyesen itélek, ha azt mondom, hogy a miniszter urnak az autonómiaira és a congruára vonatkozó kijelentéseit az egész ház osztatlan tetszéssel fogadta. (Általános helyeslés.) A miniszter ur fáradozásainak méltó jutalma ez az, egyértelmű helyeslő közhangulat.

Igaztalanok lennének, ha oly kérdésekben, mint a minő az ország kulturájának, közoktatásügyének előhaladása, merev pártszempontokat követnének. Ha vannak is köztünk más ajkuak, magyar emberek vagyunk mindnyájan, s mi csak épen úgy kívánjuk a magyar haza felvirágozását, a mint azok is akarják, hogy nemzetiségük velünk együtt boldogulhasson. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Következésképen a mikor nem pártszempontból kell tárgyalni és elfogadni a közoktatásügyi költségvetést, akkor igazságtalan mértékek mérnénk, ha ott, a hol a közoktatási kormány hasznos, célirányos törekvését látjuk azért az elismerést meg nem adnók, a mint azt tegnap megadta az ellenzék mindkét árnyalata az említett két kérdésre vonatkozó kijelentéseknél.

Az igen t. miniszter urban megvao a magyar érzés; ismerem fiatal korától, láttam benne az érzéket kifejlődni, nagy tehetséggel párhuzamosan, a nélkül, hogy az utóbbinak fénye csökkentette volna igaz magyar érzékének nagyságát. Ezt elismerem és constatalom, hogy nem épen hosszú minisztersége alatt ennek több örvendetes jelét adta, oly jelét is, a melyért az önké lapjai, különösen a német ajkuak, megtámadták, de ne törődjék ezzel — mikor a fővárosi elemi iskolákban a növendékeket a német nyelvvel való szükségtelen gyötörtetéstől egy rendeletével fölmentette. Helye-en cselekedett a miniszter ur, a főváros csak akkor lesz magyarrá, ha a népiskolákat kizárólag magyarokká tesszük. Kik felsőbb tanulmányokra mennek, kereskedelmi iskolába, realiskolába, azok a német nyelvet, a melynek irt nekik kell, el fogják sajátítani. En üdvözlöm a t. miniszter urat azért, hogy a fővárosi elemi iskolákban a német nyelvet kigyomlálni igyekezett. Ezt valódi magyar nemzeti érzületének tulajdonitom.

Ugyanezen érzülettel viseltetve, számos kulturális intézetünket rövid miniszterségének ideje alatt jelentős nemzeti kincsekkel gyarapította mint pl. a nemzeti muzeumot a »Lautramvai«-féle gyűjtemény megvételével, mely a történelmi képtárt is több értékes magyar emlékekkel gyarapította és melyben magyar szempontból gyűjtött annyi becses dolog volt, hogy pl csak a könyvtár négyezer és néhány száz könyve közül 45%-nál több olyan volt, melylyel sem a nemzeti muzeum könyvtára, sem más fővárosi könyvtár nem bírt, tehát csaknem fele. Ily vásárlások valóban csak ritkán tehetők. Münchenben is a nemzeti muzeum számára ritka érdekű magyar dolgokat szerzett maga a t. miniszter ur és ezen vásárlások sokkal szerencsésebben sikerültek és olcsóbban és minden bonyodalom nélkül, nem úgy, mint — fájdalom — az az ügy, melyről tegnap itt szó volt, de a melyet én itt folytatni nem akarok, bevárva azokat a fejleményeket, melyekre nézve a t. miniszter ur a tájékozást tegnap megcsinálta, melyekről a ház szavazott és melyekre nézve óhajthatom az, hogy vajha legalább a megvásárolt dolgok műbecse tekintetében kárpótolva legyünk ezen

bonyodalmakért és némileg már ezen célra kiadott pénzért

Ha már lehetetlen volt ezt érintőleg nem emlitenem, miután tegnap a dolog annyi port vert fel, ezen témára csak azért emlékezem ma vissza, mert az a dolog némileg összefügg a Trefort boldogult miniszter által létesített, Csáky miniszter ur által szintén folyamatba tett muzeumi országos bizottság működésével, a mely bizottság akkor létesült, mikor ugyanezen szerencsétlen állapotú képtári igazgató dolgai megvizsgálása végett a parlament vizsgáló bizottságot küldött ki gondolom 1888-ban, melynek többek közt oly köztisztelétű önzetlen tagja volt, mint Irányi Daniel.

Trefort, akkori miniszter ur állandósította ezt a bizottságot, egy országos muzeumi bizottságot nevezvén ki, mely Berzeviczy akkori államtitkár ur elnöke alatt szokott tanácskozni, s a miniszternek véleményadó közlege volt. A parlament több tagja, tagul neveztetett ki azon bizottságba, így pl. a t. előadó ur Fenyvessy Ferenc t. képviselőtársam is tagja volt, míg élt Irányi, Zichy Jenő gr. az én csekélységem, s a főrendiházból egynéhányan. Jól emlékezem azokra a tanácskozássokra; a muzeum ügyei már Csáky minisztersége alatt ezen bizottság tárgyalásai alá kerültek és a bizottság tagjai oda nyilatkoztak, hogy a nemzeti muzeum rendeltetése első sorban a nemzeti cultura érdeke, csak azután van hivatva az általános tudományos érdeket szolgálni; hogy a térhíányon kell mindennek előtt segíteni és azon lenni, hogy a természetrajzi tár, mint különleges dolog, nem speciális nemzeti, más épületbe áthelyeztessék, az ezáltal megürülő helyiségek a régiségtár, könyvtár és történelmi képtár fejlesztésére fordíthatassanak.

Ezen természetrajzi muzeum egészen — újonnan a várostól óhajtottunk telket kapni — építetett volna és az akkori tárgyalások szerint nem került volna többé 800.000 forintnál. Ha tehát úgy határozta volt el az a bizottság, hogy a muzeum fejlődése érdekében mindenekelőtt a természetrajzi muzeum állíttassék fel, és csak azután 8—10 év mulva kerüljön s az egy szépművészeti muzeum, egy új képtári palota építésére, minthogy a képek ma úgy is tűzbiztosan vannak elhelyezve a magyar akadémia palotájában, mondom, ha az országos muzeum bizottság ezen véleménye, a melyet úgy tudom, Csáky Albin gróf is helybenhagyott, fentartatott volna, akkor nem történt volna meg az a sajnosan megtörtént képviselés, mert akkor ennek az ideje még teljesen elérkezett nem lévén, első sorban a természetrajzi muzeum lett volna felépítendő s ehhez képest a szépművészeti muzeum részére semmi oly összegek kiadására, a melyek egyáltalán ennek előmunkálataira vonatkoztak volna, szükség nem leendett.

Nem tudom, micsoda faktorok voltak azok, a kik az akkori miniszter által is helyben hagyott munkaterv megváltoztatására befolytak, a minek következtében a természetrajzi muzeum felépítése elhalasztott és a muzeum oly sürgős létesítését ajánlották. Ebből következett az, a mit tegnap itt szomorúan meghallgattunk.

Ezt az országos muzeum-bizottsági dolgot azért hoztam fel t. miniszter ur, hogy talán célszerű volna ezt az országos muzeumi bizottságot ezután is fentartani. Nem tudom, hogy a miniszter ur hogy gondolkozik a kérdésről, de az ő minisztersége alatt ezen bizottság még összehíva nem lett. Nem tudom fenn-

áll-e még, vagy sem, én értesülést nem kaptam, lehet, hogy a bizottság már fel is oszlattatott. De ha a t. miniszter ur a felhozott példából azt méltóztatott következtetni, hogy a Trefort által létesített és Csáky Albin által fentartott ezen intézmény fantartása, a mely ugy is csak tanácsadója volt a miniszternek, szakvélemény tekintetében, vagy annak működése nem egészen haszontalan volt kulturális, de különösen muzeális tekintetben, akkor talán módosított alakban nem ártana ezen elbanyagolt intézményt felújítani, vagy újból életbe léptetni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ilyes Bálint t. barátom névszerint hivatkozott rám, hogy az egyetemek kérdésében is el akarok egyet mást mondani. E tekintetben t. ház, nagyon röviden óhajtok csak szólni, mert egy kissé zavarban vagyunk a miatt, hogy a t. kultuszminiszter ur a szokáshoz képest az idő szerint nem adott a köznép és felső tanodákról, egyetemekről szóló jelentést — en legalább nem kaptam meg, nem tudom, hogy kiosztatott — csakis a népiskolákról szóló oszlato ki és így a legújabb történeletről részletesebb ismeretekkel nem rendelkezünk. Tudom, hogy a millenaris munkálatokkal függ ez össze és úgy emlékszem, hogy a t. miniszter ur kijelentette, hogy a millennium alkalmával fognak erre ujjal kiterjeszkedni, a felsőbb tan- és képző intézetekről egy újabb munka van készülében, s ebbe fog felvetetni a folyó évről szóló jelentés a középiskolák és az egyetemekre vonatkozólag. Ezt nem hibáztatom, egy ily rendkívüli alkalommal, mint most, csak azt jegyzem meg, hogy nekünk, a kik e tárgynál bővebben szoktunk felszólalni, különösen a középtanodai kérdéseknél is, tájékozva kell lennünk, mert hogy ha adatokkal nem rendelkezünk, csak hozzávetőleg szólhatunk a tárgyhoz és így csak egyes bajokra hivatjuk fel a t. kormány figyelmét.

Ily bajok léteznek a budapesti egyetemen, a műegyetemen és részben a kolozsvári egyetemen is. A legszemmel láthatóbb Budapesten az épületek hiánya, a melyre nézve én úgy tudom, hogy a miniszter urat már többször felkérték, talán az illető testület, még ifjusági deputáció is, azonban akkor még nem volt abban a helyzetben, hogy közeli kilátásba helyezhette volna az építkezések mielőbbi megkezdését. Ha most arra megyek a régi „Clima Mater” felé, a melyben egykor magam is a tudományok emeltem szittam, a régi épületnek még nyoma sincs, a szél fujja és olyan esztétikátlan, csöré állapotban van ott minden, hogy elszomorkodom rajta. És ha elgondolom, hogy ide varjuk a külföldi tudomány terheit az ezredéves ünnepélyre, akkor szőgyenkezem. Még azt a régi épületet is lebontották, pedig talán be lehetett volna azóta építeni, és ott e órén, csupaszon hazytuk azt a helyet, mint fővárosi furesaságot. Én megvallom, resteltem, mikor arra megyek és elhiszem, hogy a miniszter ur is úgy van vele. Valamit kellene csinálni, hogy hamarosan be nem építhetik, azt jól tudom. Eötvös b. volt miniszter urnak egy nagy egyetemi telep, a milyent Matyas király 40 ezer tanulóra tervezett, lebegett szemem előtt, de a nagy tervezettség közepette, — gondolom, még talán rektor korában dolgozott ki egy tervet, — az történt, hogy a kicsit sem csináltak meg és most itt vagyunk egyetem nélkül. Az ifjuság, azt mondják a tanárok és örömmel olvasom, tudul fel az egyetemre, lehet, hogy kíváncsiságból de lehet, hogy valódi tudománysozomból is és nem tud beférni, tolakodnia kell, hogy a tudomány igéit meghallgathassa és dulakodnia kell, hogy állóhelyhez is juthasson; nem esoda tehát, ha e marad, hisz elveszti a kedvét, mert hiába törí, marja magát, nem juthat az előadáshoz.

Hogy ez igen nagy baj, azt hiszem, senki sincs, aki tagadhatná. Ne méltóztatassék a t. miniszter urnak rossz néven venni tőlem, mint tudományos művelődésünk meleg barátjától,

ha nem vagyok első, de nem is akarok utolsó lenni abban, hogy kérjem arra, hogy e bajon minél előbb segítsen, mert valóságos miszéria, nyomorúság az az állapot. És épen itt a fővárosban, az egyetlen nagyobb szabású egyetemünknel ez évekig így marad; hogy ki-

nek a hibájából, azt kutatni nem akarom, mer semmi örömem nem telik az ilyen kutatásban, csak fájdalom telik abban, hogy látom, hogy nem történik semmi.

A műegyetemnél ugyanilyen bajokat emlegetnek. Hogy ez áll és olyan mértékben, mint az egyetemnél, azt nem hiszem, talán még sem olyan mértékben, hiszen Trefort volt kultuszminiszter nem is olyan régen építtette ezt a czifra épületet. Nem hiszem ugyan, hogy akkor a tanúk arányára tekintettel ne lett volna, de tény az, hogy annyira szűk, hogy ott is szükség van a mielőbbi kiépítésre. Ott természetesen vagy a telken lehet tovább építeni, vagy egy új épületet odaragasztani az illető épülethez; de az épület olyan tetszetős és sikerült külsejű, hogy azt felhagyni kár volna.

Az orosi fakultáson is vannak ugyan térszük miatt való panaszok, különösen a kórházaknál az üllői-uti egyetem kórházainak laboratóriumaiában stb. De úgy tudom, hogy ott az építés folyamatban van és némi részben megis történt, ami, ha így van, nagyon helyes.

Az orosi fakultást említvén, érinteni akarok itt már egy kérdést. Azt tudjuk, hogy a legutóbbi adatok szerint az orvosnövendékek száma a budapesti egyetemen egyre fogy, ellenben a bécsi egyetemen nagyon szaporodik, nem tudom, nem üti-e meg a magyar orvosnövendékek száma Béc-ben az ezret, mert tavaly már 8—900 körül volt ott a magyar orvosstanhallgatók száma. Eriasztó t. ház, ha azt tekintjük, hogy ezek, mikor a doktori diplomát megkapták, haza jönnek, csak nagyon csekély azok száma, a kik Ausztriában maradnak, hanem a béc-i diplomával jönnek ide bennünket boldogítani és ezek az emberek nem képesek egy correct boncolási jegyzőkönyvet felvenni. Lehetnek jeles orvosok, de az összes orvostudományi és irodai képzettségük és műveltségük német. Ezért nem tud a mi szakkönyvtársati magyar irodalmunk felvirágozni, mivel a Béc-ben nevelt orosi kar — mert nagy része ott van nevelve — azontul is a külföldi „Medicinische Wochenschrift”-eket és szakkönyveket hozatja és mert a magyar műszavakat nem érti, ezért kell némileg az akadémiának és az orvosegyletnek segítenie az orosi szakirodalmat, mert az orosi karnak igen nagy része nem magyar tankönyveket használ, hanem idegent, bécsit, mert ott lakott és ott tanult. (Egy hang a szélső baloldalon: Mert olesók!) Nem igen olesók; a német könyvek igen drágák, kivált a tudományos könyvek; mert a németek nagyon élelmesek, drágán adogatják szellemi productumukat. Bátan merem én az összehasonlítást megtenni az idegen nyelvű és a magyar könyvek között és alkalmasint a magyarok javára ütne ki. Én magam elég drága pénzen veszek Németországból szakkönyveket; jól tudják az árakat ott is emelni az oly tudomány ágaknál, a melyek nem nagy elterjedtségnek örvendenek. Berlinben, Lipsében igen magas az árakivált az orosi könyveknek.

Tehát mondom, azt én nagy bajnak tartom, hogy az orvosnövendékek közül olyan sok Béc-ben végez a magyarországiak közül. Egyszer már felszólaltam ezen baj miatt, még Csáky volt miniszter ur minisztersége alatt és akkor ajánlottam egy orvosszert. Ez radikális, de nem tehetek róla, egyéb módját nem látom annak, hogy ennek gát vessünk. Ez a diplomának kényszerítő rektifikálása; a Béc-ben kiadott orosi diploma ne legyen Magyarországon érvényes, úgy mint Amerikában talán nem érvényes a miénk és megfordítva, nálunk nem érvényes az amerikai diploma. A nostrifikálásnál kötelezővé tenném azután az illetőre a hivatalos állami nyelvnek tökéletes, vagy legalább annyira való bírását, hogy az orosi tudományokat is magyar nyelven teljesen megérthesse és boncolási jegyzőkönyveket felvenni stb. képes legyen.

Ennek a követelésnek igazságát elismerte Csáky volt miniszter ur s egyetértve, gondolom az akkori belügyminiszter ural, el is rendelte azt, hogy azoktól, a kik állami orvosi, kórorvosi, vagy, ilyesmi hatósági, tiszt

orvosi állomásokért folyamodnak, ha az illetők kérvényeztek, követeltassék vizsgálatétel a magyar orvosi nyelvből. annyira, hogy képesek legyenek hatósági bizonylatokat magyarul kiállítani.

Ennyit kértem felszólalásommal, de ez még csak egy kis tapasztalás a sebre, azt hiszem, hogy ezáltal heged a seb, de egészen be nem gyógyul.

Jogunk van kimondani a nostrificálást. Igaz, hogy a nemzetiek is kimondhatják, de nem sokat veszünk vele, mert vajmi kevés azoknak a száma, a kik Budapesten végeznek s Ausztriába mennek doktorolni. Én különben ha statisztikáját látnám ennek, igen kíváncsi volnék reá, de azt gondolom, hogy aránytalanul azoknak nagyobb a száma, a kik a mieinkből Béc-ben végeztek, mint azoké, a kik az osztrákok körül nálunk végeznek.

Épen olyan dolog ez, mint a váltó-árlások, hogy kölcsönösen nyomathatók: Ausztriában érvényesek a magyarok az osztrákok pedig itten. Bizony úgy járunk, hogy Győr, Komárom, Érsekújvár, csak osztrák blanketták forognak közözen és a nyomtatásnak, elarusításnak a díja az ő zsebüke megy, magyar blankettát pedig senkisémet lát Ausztriában forgalomban. A nostrificált diploma is ilyen, jogunk van hozzá, tehát mondjuk ki a nostrificációt. (Helyeslés a szélsőbal oldalon.)

Tudom, mi vonza őket oda. Az, hogy tudjuk, hogy Béc nagyobb város, mint Budapest, sokkal könnyebben találunk megélhetési módot, mint itt; ott szerezhetnek összeköttetéseket, tehát oda mennek. Azonban Budapest fejlődése is épeu azt kívánja és részben Kolozsvár fejlődése is, hogy itt ifjainkat kényeszerítsük, hogy itten lehetőleg a saját egyetemeinken végezzék azok, a kik a tudományt kenyérkereső pályául használják. Nem mondom, hogy a ki magasabb képzést akar nyerni, az e ne menjen egy híres specialista meghallgatására Berlinbe, Brünbe, vagy a hova akar; óhajtom, hogy mehessenek is a külföldi egyetemre. A jogászoknak lehetővé van téve, hogy az első és második évet külföldi egyetemen végezzék és azután itthon a vizsgákat tehetik, pl. római jogot egyes híres német specialistától hallgathassanak stb.

Szóval, az orosi egyetemi diplomák nostrifikálásának azt az ügyet újra szóba hozva, ajánlom a t. miniszter ur figyelmébe. (Helyeslés a bal és szélső bal oldalon.)

Még van aztán t. ház kérdés, mely napirendünkre is rá van nyomtatva, annyival inkább szembe kell, hogy ötlöjék és el ne felejtsem, t. a szigorlatok ügyéről intézkedik eme törvényjavaslat, az egységes elméleti jogi államvizsgák tárgyában, a vallás- és közoktatásügyi bizottságnál s.

Tudom a t. ház, hogy sokan felszóltak a jogakadémiák érdekében, hogy azok, a meynyiben meg nem szüntettek, mint pl. a győri hanem virágzanak és nepsékek, mint pl. a debreczeni, mely legnépesebb az országban, a pozsonyi, kassai stb., a melyeket fenn óhajtok tartani, mint a hogy fentartásuk óhajtandó is, hogy ezeknek, ha nem is a doktoratus, de legalább az államvizsgálati jog megadása conditio sine qua non. Ugy tudom, hogy az a törvényjavaslat, a melyre válaszoltam, e részben és intézkedéseket tervez és tartalmaz. Nagyon kérem a t. miniszter urat, hogy a mennyiben a jogakadémiák fejlődésének kérdése ezzel a törvényjavaslattal szorosan összefügg, ne méltóztatassék azt ad graeces calendas halasztan hanem, hogy méltóztatott azt benyújtani legyen a t. kormány azon, hogy miután annak tárgyalása hosszú időt nem kíván, mert — fájdalom — nincsen olyan nagy érdeklődés a kulturális ügyek iránt, méltóztatassék azon lenni a t. minister ur, hogy a bizottságnál levő ezen törvényjavaslat még ezen ülészak tartama alatt törvénynyé válhasson.

Az iskolákról léven szó, még egy tanintézményről akarok megemlékezni. Ez csak egy fiatal intézmény azonban hazánkban a keletre való kereskedelmi összeköttetéseit megillető állásfoglalását és konzularis ügyeinket van hivatva előkészíteni, hogy elvégre legalább konzularis kereskedelmi ügyeinkre nézve szak-

képzett magyar emberekre tegyék szert a keleten — nem a magasabb diplomatiáról szólók, vajha az is a kezükben volna, de fájdalom nincsen. Ez volt a célja a budapesti egynevezett keleti tanfolyamnak, melyet úgy gondolom, gr. Csáky Albin akkori miniszter ur létesített, előbb kísérletképen, utóbb pedig, miután látszott, hogy beválik, állandósította a miniszter ur. En elejétől fogva érdeklődtem ezen intézmény iránt, miután azon viszonyokat, melyeknek ápolására első sorban alkotva volt, meglehetősen ismerem, és volt is annak idején módomban kitűnő tanerőket ajánlani ezen akkor keletkezett intézet számára, a nagy tanerők örömmel — mondhatom — jól beváltak, úgy hogy egyikük most helyettes igazgatója is ennek az intézetnek.

Epen kezembe van, t. ház, a keleti tanfolyamról szóló jelentés. Látom belőle, örömmel látom, hogy ezek a tanárok és ifjak is, habár nem nagy számmal, de hátily djakban a siker nem is a számtól hanem a buzgalomtól és szakképzettségtől függ, — melylyel magukat pályájuknak szentelik, — látom, mondom, hogy a fiatal intézet jól működik, már addig is több szakképzett, kunzularis és kereskedelmi pályára való embert — a kik a török nyelvet és a kereskedelmi iparágakat a bugárt, szarbat, románait stb tanu manyozhassák, szakképzett tanáraik által sőt évenként s azt hiszem, ezt helyesen teszi a miniszter ur a kereskedelmi miniszter ural egyetértőleg egy-egy nagyobb keleti utazást a Balkánon, vagy Kis-Ázsiában tétel ezen tanfolyammal tanáraik vezetése alatt. Magam is a mult évben találkoztam velük Belgrádban Topcsiderben mikor vissza tértek Szalonikiból és Konstantinápolyból. Itt ezen utazásról is beszámol a jelentés is általában.

Örömmel constatálom, hogy ezen fiatal intézet is létrevalónak látszik lenni, és továbbra is a miniszter ur figyelmébe ajánlom.

Azonban nem vagyok tisztában ezen intézet jövője iránt; nagyon szeretném, ha méltóztatnék nyilatkozni, vajjon ezen intézet mai keretében, t. i. a bpesti kereskedelmi akadémiával szerves összeköttetésben óhajta-e fenntartani, vagy talán lassanként önállóvá fogják fejleszteni. En azt az utóbbi irányzatot abból sejtem — és ha így van, örömmel üdvözlöm, — mert a legutóbbi időben az esti tanfolyamba már megengedett nemcsak azoknak, kik a kereskedelmi akadémia bizonyos osztályait elvégezték, növendékül magokat felvétetni, de általában mindenkinek, ki a megfelelő előképzettséggel bír, pl. egyszerű fiatal kereskedőket is, tekintet nélkül az előtti kereskedelmi végzettségükre. Ebből azt látom, hogy a miniszter ur átértette és érezte feladatát és belátja, hogy kereskedelmünknek a keleten igen sok tere van a hódításra, legalább addig, míg ott a török uralkodik, ki irántunk vérbeli simpatiaival van és szivesebben látja a magyar elem terjeszkedését, mint a németét, vagy azokét, akik iránt kevesebb simpatiaival viselkedik, t. i. hát nincs ok rá, hogy orientális kereskedésünket, melyet hajdan a görögök és órmények útján, kik nagy számmal voltak hazánkban, fenntartottunk, speciálisan erre képesített magyarok útján újból fel ne támaszszuk.

Igen érdekes annak a kirándulásnak leírása, melyet a növendékek a sultán czenkői selyemgyárában tettek, ahol nekik a török kormány a legelőzékenyebben mutatott meg mindent, sőt a kis-ázsiai vasut vendégeinek tekintette őket, amit pedig másokkal, mint magyarokkal, nem tennének meg Törökországban.

Ezzel t. ház, a beszédeim elején említettekhez híven, felhoztam azon dolgokat, melyeket tanügy s kulturánk különböző terein megérinteni akartam. Miután, a mint hiszem, még számosan következnének utánam és készakarva mástól, a ki nálammal jogosultabban szólhat hozzá, a tért elvonni nem akarom, még csak egy körülményt óhajtok előhozni, és pedig azért az általános vitánál, mert szigoruan véve egy rovathoz sem tartozik. Egy új kultur-intézmény akar ez lenni és első sorban a köztatásügyi miniszter ur tárczáját érdekli, másodsorban pedig a kereskedelmi miniszterhez is tartozik. Egy létesítendő tanintézetről

van szó, t. ház. Az eszme a millenaris előkészületek közben merült fel, és különösen melegen ajánlom azt nemcsak a miniszter de a t. ház figyelmébe is. (Halljuk!)

A regnicolaris bizottság előtt, mely az ezredéves ünnepélynek rendezésére küldetett ki, többször volt erről szó és mondhatom, Wekerle volt kormányelnök ur, mint a jelenlegi kormányelnök ur is oly kijelentéseket tettek, melyekből következtetni lehet, hogy az eszme őket sem hagyta érintetlenül.

Nyílt bizottsági ülésben mondatott, tehát indiscretió nélkül hivatkozhatom rá, hogy a munkácsi várnak egy nemzeti muzeumná, egy nemzeti, északkeleti kulturpontná alakításának eszméje iránt a miniszterelnök ur is érdeklődik, nem tekintti indifferenter a dolgot és a mint kijelentette, szivesen bocsátkoznék azon bizottság keretébe is, a megvalósítás iránti részletes tárgyalásába, de ez a működési körét meghaladja, de ez ügyet elő kell hozni a megfelelő tárczánál.

Igy áll a dolog és én nagyon örülök, hogy a kormány sem zárkózik el ezen eszme megvalósítása elől.

Ez pedig úgy lett actualissá, mivel a munkácsi várát az igazságügyminiszter ur, mint fegyházat megszüntetni szándékozik, sőt a fokozatos megszüntetés már folyamatban van; folyamatban van egy másik épület adaptációja is s még ebben az esztendőben ez az ódon vár, mely fegyháznak sohasem épült, a mire nem is való, fel fog hagyni, mint fegyház. Ezen fegyház legdiszesebb ormára fog épülni és folyamatban is van már az alapozás — a millenaris hét emlékoszlop egyike és pedig a legelső kor szerint, miután Árpád a magyarok bejövételkor a ver czei szorosnál hozván be őseinket ezen ponton állapodott meg először és ott a munkácsi várhegyet az akkori pusztá hegyet várrá alakította; ez az akkori épület, melyet magyar ember ezen a földön épített; ez volt az első megállapodási pont; és Árpád a visszavonulási lineát és a gyermekek és családok ott maradását akarta ezen várral biztosítani. Árpád apánk óta ezen vár eddig fenállott és ha történelmünkön visszatekintünk, mindig dicsőséges multja van ezen munkácsi várnak. (Ugy van! Ugy van a szélső baloldalon)

Nem akarok Nagy Lajos korára, és Koriaticvicsra utalni; nem akarok a Hunyadiak és Szapolyai Janos korára, a hü Petrovics Péterre hivatkozni, a mikor mindig fényes multja volt Munkácsnak; csak azt hangsúlyozom, — hogy az alkotmányért vívott küzdelmek idejében, a Rákócziak korában, a hős Zrínyi Ilona által olyan európai hírű lett a szabadság ezen dicső bástyája, hogy a legtöbb kép, a mi magyar várról külföldön megjelent, ezt ábrázolja. Európaszerte számos egykoru könyvben, röpiratban olvashatjuk annak a dicsőséges asszonynak három évi hősi ellenállását, a szabadság ezen sziklafészkeben, a mely olyan híressé tette Munkács, vagy az idegenek szerint M o n k u c z nevével, mint magát a magyart, úgy hogy, t. ház, még a portugáll, dán, holland s minden fele népek, nemzetek nyelvén is ismerék a 17. század végéről a munkácsi várnak leírását s való avagy fantasztikus rajzait. A további szabadságharcok idején Zrínyi Ilona méltó fia II. Rákóczy Ferenc fejedelem alatt Munkács még inkább megépült, megbővült, megszépült s legutolsó védbástyája volt a szabadságnak ugyakkor, valamint 1848-49-ben Komárommal és Péterváradal együtt. Tehát Munkács vára azon erős sziklafészke, a mely volt rá idő, egyetlen egymagában mint a szabadság sziklafészke s ezt a helyet az absolutismus azzal akarta meggyalázni, hogy börtönné alakította át. A nemzet felvilágosítására törekvő nagy embereket mint Kazinczy Ferenczet a szabadság várába záratta el s ott pengette a bilincseket és azóta folytonosan e célra szolgál; mi átörököltük fegyházzá alakítva a Bach systemából; s ennek a meggyalázó hivatásnak szolgál tényleg a szabadságnak dicsőséges multu sziklavára.

Miután bebizonyult, hogy fegyháznak nem való, mert a mortalitás benne igen nagy, miután azon disztermek, a melyek egykor Lorántffy Zsuzsánna, Bathory Zsófia és Zrínyi

Ilona fejedelemasszonyok s a nagy Rákóczy fejedelem laktanak, a melyekben a cherubionokat ábrázoló szép stukkó diszeket még mindig látni, van egymásután hat terem, melyek a terrassra néznek. A mely terrasszon e millenaris emlékoszlop fog felállítani, ezen termen kívül a többi tágasabb terem, a melyek hajdan lakóházak, ma munkatermekül szolgálnak; lakházakul a raboknak kazamaták szolgálnak, a melyek bombamentesek, de a melyeket természetesen mind szellőztetni nem lehet, ezért van a nagy mortalitás ott; e boltokat hajdan csak bombardmentek idején lakták valaha emberek, s ehez még a mély várkut felett elhelyezett taposó kerékbe most hat nyolcz rabot állítanak bele és velők végeztetik a vízfelvonatás munkáját nehéz vedrekben. Ezelőtt 200 esztendővel már lovakkal vontatták a vízmérő gépet, de a XIX. század barbarismusa a rabokra kényszeríté ezt a feladatot. A nagy hektoliternyi vedrekben kimerített viznek a taposó munkájánál átmelegszenek, aztán az erős hegyi légvonatba kerülnek, úgy hogy nem csoda, ha e miatt is oly nagy a halandóság a munkácsi fegyenczek közt.

Csak üdvözölhetem tehát és humánusnak találom a t. igazságügyminiszter urnak azon intézkedését, hogy ezt a várat, mint fegyházat végleg megszüntetni szándékozik.

Ez a vár, t. ház, az állam tulajdona, a kincstáré. Tömrdek benne az épület, nemcsak magában a várban de a vár alatt is a fegyőrök által lakott kaszárnyák, laktanyák mind jó épületek. Ezt az ép, erős, emlékezetes várat romba döntni engedni vétek volna, mikor az századokon át dicső fényben tündöklött és midőn most alkalmasan felső Magyarországon a magyarság kulturpontjává tehető, nagyon esekély költséggel, a mit már ezt megpedítetttem a regnicularis deputatio előtt és Beregvármegyében is propagandát csináltunk, hogy ez a munkácsi vár rendezessék be történelmi és természetrajzi muzeumná. Hiszen vannak ennek a várnak disztermei, a melyek közül 6 jókora terem még a fegyháztól is teljesen elválasztható, ennek a berendezése nagy költséggel épen nem jár, és azért melegen ajánlom t. miniszter ur figyelmébe, mint a kinek tárczájához tartozik az ily muzeumoknak felállítására.

A t. miniszter urnak, mint említettem beszédeim elején, örömmel constatálom, kiváló érzéke van a magyar cultura iránt. Méltóztatásék ezt az eszmét felkarolni, és megtenni a lépéseket ott egy ily nemzeti muzeum felállításához. Meg lehetne már most is kezdeni, hiszen hamar készen volnánk a berendezéssel, ott van Munkács városában Lehoczky Tivadarnak e vidékbeli praehistoricus tárgyakban, különösen bronzokban gazdag gyűjteménye, mely könnyen megszereshető, ott van Beregvármegyének régi levéltára, mely bármikor átvihető, ott vannak a beregi, mármarosai, ugoecsi, unghi, szatmári stb. vármegyeyi nemes családok levéltárai, melyek ott örök megőrzés végett bizton elhelyezhetők volnának. Ott van a nagy gr. Schönborn-féle uradalom, a hajdani munkácsi hercegség óriási területe, a hol természetrajzi, erdészeti, geológiai és más egyéb ritkaságokban bővelkedik s e tárgyakat egybe lehetne gyűjteni, a miben az uradalom főuri tulajdonosa szivesen hozzájárulna ehez, úgy hogy akár félév alatt be lehetne rendezni az egészset.

Most másutt vannak a rabmunkások telepei, köztük asztalosok, ezekkel legolcsóbban lehetne megcsináltatni a berendezésre szükséges kellekeket.

A terv ott van a miniszterelnök urnál, a mit készítettem, átadtam neki, hogy miképen lehetne elkészíteni azt a 6 nagy termet, mely eddig dolgozó helyiségül szolgált és a muzeum céljaira alakítva mindez majdnem minden költség nélkül létesülhetne és valósággal egy magyar Wartburggá tehetőek ezt a várat, vagy legalább olyanná, mint a minő érdekes vár az ország nyugoti részén Fraknó és az ország keleti részén Vajda-Hunyad vára.

Hiszen Munkács várat még maga Árpád építtette, ennek építéséhez a legelső magyar kezek fordak e földön, a mely várhoz a legrégibbi időktől egyez 1848-49-ig folytonosan

a legdiesőbb emlékei vannak kötve történelmünknek. Az itt elhelyezendő muzeum már a hely páratlanul gyönyörű fekvésénél fogva is nagy látogatottságnak örvendene. A muzeum természetesen nem mindig volna nyitva, hanem a hét bizonyos napjain, mikor az emlékoszlop látogatására is jönnek érdeklődők. Mint mondom, az a vár és a hozzátartozó épületek az állam tulajdonát képezik. A mi helyiség ott van, mint a kasamaták, azokat raktárul lehetne használni, a váron kívüli épületeket pedig, a laktanyákat másként lehetne felhasználni, így pl. bár félig-meddig a miniszter ur tárczáját is illeti, de inkább a kereskedelmi miniszteriumhoz tartoznak az ország néhány helyén levő fafaragó műhelyek mint Zay-Ugróczon. Kézdi-Vasárhelyen és Brassóban; ilyen fafaragó műhelyt lehetne Munkácson is felállítani, ez nagyon jól kifizetné magát és oly ipart terjesztené ott a nép közt, a melylyel, a mellett, hogy a szegény nép is megélhetne ebből, még meghonosítana egy oly iparágat, a melynek gyártmányait most a külföldről szállítják hozzánk.

Igy pl. a nürnbergi és berechtoldgadeni gyermek-játékszerek behozatala másfél millió forintot visz ki tőlünk minden évben. Lezyünk élelmesekek, ne engedjük az ilyenekért a pénzt, hanem hazai termékekkel lássuk el a forgalmat. Ott van hozzá az alkalmas anyag is helyben t. i. a közeli Beszkeidékben a Schönbörn uradalom das erdősegei, a melyek mindenféle famunkához való faemet bőven szolgáltatnak és az oda szállítás is, vasut lévén, kevésbe kerül. Ha fafaragó tanműhely állítatik ott fel, az a muzeum mellett is bőven elfér, sőt még akár egy honvéd-invalídus laktanya is kikerülne a várpalánki állami épületekből. Ajánlom ezen eszméket a t. miniszter ur figyelmébe és kérve kérem őt, hogy ne hagyja csak ennyiben most az ezredév alkalmából; ennek is egy állandó emlékévé váljék így Munkács legregibb és legdiesőbb váruka, a mely egy idős a magyarok bejöveteleivel. Ne hagyjuk azt tehát üresen összeomlani, hanem állítsunk a magyar kultúrának ott tűzhelyi muzeum alakjában, és a fafaragó műhely vagy ilyen ipartelep képében, a melyre szükség is van, haszonnal is fog járni, és így a diesőséget a szükségessel kötnénk össze, annál inkább, mivel nagyon csekély költséggel megvalósítható mind ez a dolog, csak hogy minél előbb kell hozzáfogni. Azért ismételve igen kérem az igen t. miniszter urat — és vagy én, vagy más valaki fel fog szólalni ez értelemben a kereskedelmi miniszteri tárczában is, minthogy a második kérdés oda is tartozik, de a muzeumi kérdés tisztán csak a kultur tárczához.

A millennium alkalmából is akartam ezeket elmondani, miután itt van ennek helye, nem pedig a regnicolaris küldöttségben, mert annak nincs alkotási joga, de igenis van a miniszternek. Ösztönözheti erre őt az is, hogy igen fényes nevek voltak e várral összekapcsolva, ezek közt olyanok is, a melyek hasonló a miniszter ur nevéhez, a mennyiben idegen eredetűek, de magyar lelkű s érzületű férfiak viselték, mint Karcatovics, Petrovics és Radics, hát hadd legyen csak mellé odacsatolva a Wlassics név is (Derűtség és tezés), legyen odacsatolva, a hol egykor a Lorántfiak, Bathoryak, Rákóczyiak, Zrinyiek neve tündöklött. (Helyeslés szélső bal felől). Ajánlom mindezeket, de legkivált a munkácsi várra vonatkozólag elmondottakat a t. miniszter ur jóakaró figyelmébe, alkotó erejébe. A költségvetést, mint olyat, mely a magyar cultura erős mezdítésára irányul, elfogadom. (Helyesléssel).

Ujdonságok.

Városi rendkívüli közgyűlés.

— Saját tudósítónktól —

Debreczen, február 7.

A közgyűlési terembe nem nagy élénkség költözött ma reggel. A bizottsági tagok ugyan sűrűben adták egymásnak a kilincset, mint más egyébkor.

Az idő kívül is haragos, komor volt, s mintha beköltözött volna a közgyűlési terembe is.

A közgyűlés lefolyása azonban éppen nem mondható valami különösnek. A főispán — mint rendszeren — most is csak tíz órákor nyitotta meg a közgyűlést, melynek legfontosabb tárgya a közöshadseregbeli lovasági laktanya létesítéséhez szükséges földterület megszerzésének szavazat utján eldöntése volt.

Miután azonban a köztörvényhatósági bizottsági tagok nem voltak kellő számban képviselve, a közgyűlés első tárgya Debreczen városának a millenniumi országos ünnepségeken való részvétele lett.

V e c s e y Imre tanácsos olvasta fel a tanácsi előterjesztést, mely szokatlan lelkes hangon volt megírva. Az új városháza, ev. ref. népiskola, a diszközgyűlés, diszbanquette, a városi nagyterem való népiünnepély tartása lennének az ezred évi ünnepély főbb mozzanatai. Ugy az országos, mint a helyi ünnepségek 29.175 forintban kerülnének, melyre az ideai költségvetésben azonban nincsen fedezet.

A rendkívüli közgyűlés tagjai rokonszenvvel fogadták a tanácsi előterjesztést a magyar nemzet ezredéves fennállásának emlékére Budapesten rendezett országos kiállításon és az országos ünnepélyen a város általi részvétellel együtt járó kiadások megállapítása tárgyában.

M á r k Endre elfogadja a javaslatot, de szerinte ez ezredéves ünnepségekben bizonyos séma uralkodik. Például hozza fel Budapestet Szegedet, stb. Indítványozza a legutóbbi négy év alatt millenniumi alkotásokat tekintés. Ennél a kérdésnél Debreczen áldozatkész-ségéről kevesen vannak tisztában, s mindig az állam áldozatkészességét tolják elő, pedig ezek mind a város házipénztára terhére mennek. Egy év előtt millenniumi festmény készítését határozták el, még egy bizottságot is küldöttek ki; a jog- és pénzügyi bizottságban, mikor szóba került a dolog, azt mondták, hogy csak vázlatban lehetne bemutatni. Kéri, miután nem egyedül Debreczen fog vázlatos kepet bemutatni, hogy indítványára vegyék fel ezt is a millenniumi alkotások sorából.

A b r a h á m László azt mondja, hogy a tanács behatóan foglalkozott e kérdéssel, de nem pártolja az indítványt, legalább egy ideig nem, mivel csak világhírű művész vázlatai bírnak műértékkel.

K o v á c s József felszólalása után S i m o n f f y Imre polgármester a millenniumra be akarja mutatni, hogy mennyit tett e város, az egyház, s a végösszeget is óhajtanónak tartaná kimutatni. Ő felvinné a legutóbbi tíz vagy tizenöt esztendő alkotásait. A költségvetés kibővítését is javasolja, miután erre újabb ezer évig úgy sem lesz alkalma a városnak.

Dr. B a l k a n y i Miklós azért nem fogadja el a tanácsi előterjesztést, mivel májusig még azt se tudnák elhatározni, hogy a történelmi festménynek mi legyen a tárgya.

A b r a h á m László azzal érvel, hogy az ország ne az ezredéves ünnepély alkalmára, hanem az utóbbi 25 év és egy ezredév alkotásait mutassa be.

Dr. F r á t e r Imre egy lapban azt olvasta, hogy Magyarország kivétel tekintetben nem is szerepel. Ezért a gazdasági kiállításra felvett összegnek felemelését szeretné, különben ő is elfogadja a tanácsi előterjesztést.

Ez irányban mondja ki a főispán a határozatot.

M á r k Endre visszavonja indítványának egyik részét, a másodikra nézve a főispán kérdezi, hogy ki fogadja el Márk Endre indítványát?

M á r k Endre solo feláll. (Általános derűtség.)

T ó b i Elek jegyző felolvastván az ezredévi ünnepek alkalmával tartandó országos dalárünnepélyen részvevethetőség céljából szükséges segély iránti kérelmet. Megszavazzák a 800 forintot.

V é r t e s i István főjegyző a városi egységes borfogyasztási illeték szedhetőségére készített szabályrendelet elfogadását ajánlja a részletes tárgyalás alapjául.

A b r a h á m László pótlást javasol, Szentessy János ellenzi.

A közgyűlés csekély módosítással elfogadja a második paragrafushoz csatolt módosítást.

J o ó István nem hiszi, hogy két nap alatt felvehetné a hivatal a jelentkezéseket, s ezért nyolcz napra ksri tenni a jelentkezési halár időt.

A közgyűlés hozzájárul a módosításhoz ugyszintén a harmadik ponthoz is.

A szakbizottságokat a következőképpen egészítették ki: a kereskedelmi akadémia felügyelő bizottságába Abraham Lászlót, Bészler Károly pedig az ev. ref. iskolák felügyelői bizottságba, T o r d a y Gábort és Sz. Szabó Lászlót a katonaiügyi bizottságba, a gazdasági bizottságba Márk Endrét választották meg.

A hitelesítő közgyűlésre a holnapi nap d. e. 10 óráját tűzte ki a főispán, mire a mai rendkívüli közgyűlés kevéssel 11 óra után véget ért.

Második trachoma orvos. Három hónapja mult, hogy Dr. Tihanyi Sámuel elhalálozott és a városi tanács semminemű intézkedést nem tett még arra nézve, hogy a megboldogult trachoma orvos állását betöltse. Ha tekintetbe vesszük, hogy mennyire voltak inficiálva az iskolák trachomás tanulóktól, nem tudjuk megérteni: miért nem szerez érvényt a tanács a közgyűlés ama határozatának, mely szerint két trachoma orvosi állásnak kreálását mondta ki.

*** Öngyilkosság a bérkocsiban.** Egy pályafévesztett ifju, dobta el magától, könnyelműen életét. Iskolai bizonyítványával szülei nem voltak megelégedve, jobbra serkentették de vagy nem akart jobban tanulni, vagy nem volt hozzá tehetsége. A öngyilkosság részleteiről tudósítónk a következőket írja: Bacsó József ev. ref. tanító fiát D e z s ő t V á r a d y István vaskereskedésébe adta tanulósnak. A fiu nagyon kérte atyját, engedje meg, hogy tovább tanulhasson, mert ez az állapot már nem neki való, de atya nem hajtott a fiu szavára. Ettől kezdve elkomolyodott és magába zárkózott lett. Tegnap délelőtt elment hazulról, de délből hiába várták haza. Felmentek az üzletbe, de ott azt a értesítést nyerték, hogy egész nap nem látták. A szülők rosszat sejtve kutatni kezdtek, de nem találták sehol. Este 1/2 7 órákor, a vasuti indóháznál valaki megkérdezte a 14. számú bérkocsist S z a b ó Lajost hogy mennyiért viszi el a veres-utczára. A bérkocsis nyolczvan krajczárért ajánkozott. Az ismeretlen kifizette a 80 krt és beleült a kocsiába Nagy-csapó-utczán a 361. számú ház előtt a bérkocsis rémülten fordult hátra, mert a kocsiiban hatalmas lövés dördült el. A mint a

kocsi lámpa fénye mellett átekintett a kocsi borzasztó látvány tárult elébe. A fiatal ember arczal előre bukva, ott feküdt a kocsi feneke és mellette egy ócska revolver hevert. Ekkorra nagy tömeg gyült össze; Bartos István rendőr pedig befutott Kalmár orvoshoz, ki azonnal megjelent az öngyilkosnál. A szerencsétlen fiatalember jobb halántékán lőtte magát és erősen patakozott sebéből a vér. Kalmár orvos intézkedett, hogy azonnal szállítsák be a kórházba, hol aztán nyolcz óraker meghalt. Az ismeretlen személyazonosságát csak később sikerült megállapítani. Szülei felismerték benne szerencsétlenül járt fiukat. Ba c s ó Dezső vaskereskedő tanuló. Öngyilkosságának oka valószínűleg az, hogy nem volt kedve a kereskedői pályához és e miatt inkább megvált az élettől. Holtteste mellett a mélyen sujtott szülők és testvérei zokognak. A rendőrség ez ügyben megindította a vizsgálatot.

* **Kérvényező kisvasut.** A debreczen helyi vasut kérvényt adott be a városi tanácshoz, aziránt, hogy a Kossuth-utcai szárnyvonalnak kiépítését — a templomnál átvágva a Nap-utczára, három kitéréssel, — a miniszteriumhoz a tanács felterjeszse és a közigazgatási bizottság eldöntse. — A szárnyvonal a Kossuth-utca északi oldalán a Nap-utczán menne végig és a városnak legforgalmasabb pontját hozná összeköttetésbe. E vonalnak nem annyira személyszállítás, mint inkább a nagymennyiségű áruszállítás szempontjából, — tekintve azt, hogy a nagy forgalmu áruvagonokon megy át, — volna nagy jelentősége. A tanács legközelebb felterjeszti a kérvényt a miniszteriumhoz.

* **Lopás padlásról.** Biczó Gyula építész, Domb utcai lakására, az éjjel ismeretlen tettesek behatoltak. A tulajdonos nem volt otthon és így a szomszéd udvarok valamelyikéből lopott hosszú létrát a magas tűzfalnak támasztva felmászta a padlásra és az ott fölhalmozott nagymennyiségű sertésbúrából levették a keménybűrt, továbbá a száritás végzett kitergetett fehérneműt is összecsomagoltak és az éj homályában megugrottak. A rendőrség nyomozza az ügyes gazembereket.

* **Leégett asztalosműhely.** Sánta György asztalosmesternek csapó-utcai műhelyében, tegnap este, a közvetlenül a kályha mellé rakott forgács tüzet fogott, de szerencsére olyan időben, amikor még a műhelyben voltak. — A tűz jelzésére a közellévő központi tűzoltóság azonnal kivonult és elejét vette a nagyobb veszedelemnek. Az elégett nagymennyiségű faanyag mégis okozott 6-700 forint ártalmat a tulajdonosnak.

* **Lapunk és az ezredévi kiállítás.** Az ezredéves országos kiállítás II. közművelődési csoportjauak, a sajtónak kiállításán, lapunk a »Debreczen« is képviselve lesz. A lap alapításának és fejlődésének történetét magában foglaló monográfia megírását a kiállítás igazgatójának felhívására már meg is kezdtük.

Uj műterem. Értesülésünk szerint a hírnevnek örvendő Kalmár és Székely udvari fényképész cég Bécsből Debreczenben rövid időre megtelepszik és e célra Kremer Gyula nagyváradi-utcai (a Corso-val szemben) fényirodáját ki is bérelték. Ezen hír érdekklődést kelthet, a mennyiben nevezett cég legelső a maga szakmájában. A felvételeket Székely ur személyesen fogja eszközölni.

Táviratok,

Országgyűlés.

Budapest február 7.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Ülés kezdete délelőtt tíz óraker.

Jegyzők: Illyés Bálint, Schober Ernő, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak Bánffy, báró miniszterelnök, Wlassics Gyula vallás- és közoktatás miniszter.

A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után a közoktatásügyi költségvetés folytatolagos tárgyalása következett, melyhez legelőször Madarász Imre szól, s a népiszkolák szaporítását követelte. Alapítson a kormány új népiszkolákat és alkalmazzon magyar tanítókat, irassanak a tankönyvek magyar szellemben, s a vallási érzület gondosan apoltassék. A nőemancipációt nem helyesli semmi képpen sem, mivel nem látja annak szükségességét.

Ugron Gábor követeli a kongrua, a katolikus autonomia megvalósítását, még pedig az ezredévi kiállítás és az új választások előtt. Nem helyesli ugyan a sokféle autonómiát, mivel minden egyháznak egyenlő dolokot és szabadságot kell adni. A leghelyesebb és legfüggetlenebb önkormányzatot kell adni, s az államnak csak akkor legyen joga a közbelépésre, ha túllépték az autonómia hatáskörét. Határozati javaslatot nyújt be arra nézve hogy utasítsa a képviselőház a minisztert törvényjavaslat benyújtására, mely az egyenlőség, a viszonyosság és önkormányzat alapján egy felől rendezze az összes egyházak és az állam közti viszonyt, másfelől pedig az államot feljogosítja arra, hogy az állam integritását megvédelmezze a magyar nemzet és állam nyelve ellen gyűlöletet szító egyházakkal szemben esetről-esetre járasson el a törvény értelmében, s szorítsa kormányzati eljárásra. (Zajos tetszés belfelől.)

Hock János partolja-e Ugron határozati javaslatát.

Szacsavay ugyanily értelemben szóalt fel.

Ülés vége délután két óraker.

Sikkasztó alispán.

Budapest, február 7. (»Debreczen« eredeti távirata.) Az országházat és a közvéleményt megint izgatottságban tartja egy egész új sikkasztási és csalási esetek halmaza, melyeket egy alispán követett el hosszú évek során által.

Csalta, lopta a vármegyéjét, ahogyan csak tudta. — Ismerték a félországban, mint a kormánynak legerőszakosabb kortesét és mint önkényű embert. Pozsonyvármegyében évtizedeken keresztül Miklós Gyuláskodott.

Mint budapesti tudósítónk táviratolja: Pozsony megye alispánja Tóth Imre lemondott állásáról.

Most, mint a félhivatalos Orsz. Ért. írja, kiderült, hogy az alispán a hivatalos pénzek kezelésénél bünyösen járt el, sőt felszámított magának, olyan utazásokért, háromszoros napi díjakat is, amelyeket tényleg meg sem tett.

A befolyó pénzeket a saját céljaira használta fel.

Már évek óta üzte ezt a manipulációt, de csak most jöttek rá.

Az elkezelt összeget, most írják össze, addig annak nagysága felől, megközelítőleg sem lehet felvilágosítást nyújtani. Tóth Imre, a szabadelvű pártuak vakeszköze és nagyon erőszakos ember volt, s a napi díjain kívül a hivatalos pénzekben, mintha a sajátja lett volna, valósággal daskalkodott.

Mint Pulszky Károly is szerette a multságokat, s nagy összegeket kártyázott és mulatott el.

A vizsgálatot csak most indították meg ellene. Az egész megye kíváncsian várja a vizsgálat eredményét.

A pozsony-megyei kormánypárt fejét vevszte kapkod fűhöz-fához, csak hogy eltusolja valamiképen az ügyet.

A részletek még nem kerültek nyilvánosságra, de annyi bizonyos, hogy a korrupció áldozatai Miklós Gyula, Pulszky Károly mellett méltó helyet fog foglalni Tóth Imre is.

Svastics főispán lemondott.

Budapest, február 7. A Debr. ered. táv. Bocsári Svastics Benő zala-megyei főispán. kiről ma a fővárosi lapok, mint tegnap is jeleztük, leleplező cikkekkel hozták; ma benyújtotta lemondását.

Pulszky elmeállapota.

Budapest, február 7. A Debr. ered. táv. A bpesti törvényszék vizsgálóbírósa Czárán Gyula vizsgálóbíró, a Lipótmezőre küldötte, hogy vizsgálja meg Pulszky Károly elmeállapotát. Az orvosszakértő ma délután vizsgálja meg az elmebetegét.

Óriási vasuti szerencsétlenség.

Budapest, február 7. A Debr. ered. táv. Liptó-Szent-Miklós és Csorvás között, Versecznál egy lokomotív ötven munkást elgázolt. Többen azonnal meghaltak. Az esetről még részletek nincsenek.

Boris herceg áttérése.

Budapest, február 7. A Debr. ered. táv. Bulgáriát még egyre izgatottságban tartja Boris at- vagy at nem térése. — Ferdinánd felesége már ma — állítólag orvosa tanácsára — Dél-Franciaországba utazott. Hír szerint Boris herceg áttérése miatt nem is fog többé Sófiába visszatérni.

Leleplezett főispán.

A »Magyarország« ma esti számában Fiáth Miklós bárót Fehérmegye főispánját leplezi le.

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig.

Muzem, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10-12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a kereskedémszövettség palotájában.

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn) 11-12 óráig.

Csütörtökön)

Kedden)

Szerdán) 9-11 óráig.

Pénteken)

Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap) 2-5 óráig.

Vasárnap délelőtt) 9-12 óráig.

Február 7. Felolvasás a Csokonai-körben d. e. 6 órakor.

Február 8. A vereskereszt egyesület debreczeni fiókjának bálja az Arany-Bika szálló disztermében.

Február 9. A fodrász segédek bálja a Koronában.

Február 15. A függetlenségi és 48-as párt bálja a „Korona” — disztermében.

Február 15. A jogász és tisztviselői kör táncvigalma a Bikában.

Február 18. Az ág. ev. filléregylet theasztélye a Bikában.

Március 31. Debreczen város bálja a Bikában.

Sz. Dávid Istvánnál zene-estély. Vasárnap Veres Tóti, kedden Racz Károly és pénteken Magyar testvérek.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreczeni kir. járásbírósg szóbeli kereseteket, kereseteket és nyilatkozatokat felvesz **kedden** és **pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Bundafi igazságai.

H.-Hadház, febr. 5.

„Körös tünetek” cím alatt a Debreczen f. évi 25-ik számában „Bundafi” név alatt ismét nyilatkozik egy hadházi egyszerű polgár (?)

Czikke reklam akar lenni a most alakult Gazdálkodók köre mellett, de a rövid bunda alól nagyon kilátszik a „lóláb” s csak a vak nem látja, hogy a valódi czél a Polgári Olvasókör meghurcolása, befekettése.

Az „audiatur et altera pars” elvénél fogva kérem tek. szerkesztő urat, méltóztatásuk megengedni, hogy az elzárított egyesület mellett feleljem szavamat, s Bundafi igazságait kellő világításba helyezzem.

A lehető legnagyobb mérséklettel fogok szólni. Ugy is elég széles arkot asott már Bundafi a Polgári Olvasókör s a Gazdálkodók köre közé, ha én is szélesíteném, annál nehezebb lenne azt betönni, még ha közös erővel akarnánk is.

Vegyük a vádakat sorba, csak úgy pusztán, figyelmen kívül hagyva a bántó garbirungokat.

Első az, hogy a Polgári Olvasókör semmi-itette meg a hadházi járásbírósgot.

Ez úgy lefolyásának nem voltam közvetlen tanuja. Hallomásból ennyit tudok.

A járásbírósg szervezése alkalmával Hadházon két rendes bírói állás szervezetet. A város közönsége, hogy telekkönyve is legyen, kerse a harmadik bírói állás szervezését, biztosítván ennek fizetése fedezésére 1500 forintot. Később a harmadik bírói állás megszűntetett s miután az 1500 frt. donatio ehez volt kötve a városi közgyűlés megtagadta annak további kiszolgáltatását.

Erre nem soká bekövetkezett a hadházi járásbírósg feloszlata.

S ha a Polgári Olvasókörnek része volt a donatio megtagadásában, az olyan hiba volt, bár nemileg indokolt — a mit én szepitgetni nem akarok, de határozott meggyőződése, hogy nem ez öte meg a járásbírósgot.

A közvélemény egyik volt polgármesterünk rovására írta a járásbírósg feloszlata, a kinek működését én jellemezni nem akarom, mert régen ott nyugszik már a csendes emberek birodalmában. Csak annyit említek fel, hogy ezt a polgármestert, a ki egyik szerzője volt a Polgári Olvasókörnek, a Polgári Olvasókör buktatta meg.

Tehát a „történelem logikájának” érvényesülésében megtalálhatná Bundafi az erkölcsi elégtételt, ha akarná s haborgó lelkének nem kellene egy régi cselekedet bűnét a Polgári Olvasókörön venni revánsot, annyival inkább, mert ha igazság érzetét el nem homályosítaná vak gyűlölete, belátná, hogy nem a Polg. Oliv. kör volt a gyilkos, hanem Tisza Kálmán kormányja, mely akkor tájban vagy 20 járásbírósgot szüntetett be, s hogy azok között az e l l e n z é k i Hadház csekély ügyforgalmu járásbírósgának sem kegyelmezett, nagyon érthető, s erre nézve csak az elfogultság keresi a „bűnbakot.”

Második nagy bűne a Polg. Oliv. körnek a rendezett tanács eltörlése.

Halás théma ez. mert a szolgabírói hatalom súlyát ottan-ottan érező polgárság körében némi viszhangra talál.

Annak idején — nem mint Bundafi mondja: birkatürellemmel nyugodnak meg a felsőges népámitók — dicső szándékai-ban — éles az elvi vita demarkationális vonalán messze túl menő, hírlapokban s a néphez intézett kiáltványokban folytatott szeméyeskedő harc zajlott le e két párt t. i. a rendezett tanács s a községi párt között. Az ebből eredő „körös tüneteket” még most is érzi társadalmi és közéletünk.

Mindkettő ellen vétene az, ki azt a vitát komolyabb magasabb czél nélkül felújítani akarná. (Ilyen czél lehetne pl. a rendezett tanács visszaállítása.)

Hát a nélkül, hogy én ezt a vitát felújítani akarnám, annyit megjegyzek, hogy ha Csaba, Békés, Orosháza 20-20 ezer lakossággal boldogultak, mint község, ettől bizony Hadház is boldogulhat, haladhat, felvirágozhat.

Az önállóságából intézményileg vesztett, de ha a z előjárók és közéletünk vezérférfiai erkölcsükben megőrzik a valódi, sem a tekintélyek járma alatt, sem az önérdék bálványá alatt meg nem hajló önállóságot s párosítják azt a közügyek iránt való meleg önzetlen szeretettel: akkor csak az egyesek zsebére van némi hatása annak az átalakulásnak, a kiknek t. i. itthon el nem végezhető ügyeik intézése végzése vég-olgyor-olgyor be kell zömizniük Debreczenbe, de magára a város haladására, felvirágzására nagyobb mértékben nincs.

Azt hiszem ennyit el fog ismerni Bundafi is, a ki a közérköcs sütyedésének bölgyegét süti rá közegére a rendezett tanács főadása okából.

De hát kik is csinálták meg ezt a visszafeljődést? Csak a Polgári olvasókör?

Igaz, hogy — mint minden Hadházon felmerülő eszme — más kör hiányában — ott vitatott meg először. De a történelmi tény az, hogy megcsinálta a polgárság összesége egy csekély kisebbség ellenében. És — erre kérem becses figyelmét Bundafi urnak — a községi pártbau nem csak ott volt, hanem az első sorban állott a Gazd. kör tagjainak igen tekintélyes hányada (Ha kívánja: szolgálhatok nevekkal, akár egy tucattal) S ezek között olyanok, akik évtizedeken keresztül küzdöttek azon politikai s városi párt ellen, mely a Polgári olvasókör körül csoportosult. S a mi még furesább világításba helyezi Bundafi igazságait, a Gazdálkodókör tagjai közül négyet tisztviselésre, egyet pedig épen a főbírói díszes állásra emelt a rendezett tanács ellen vivot harcban szerzett népszerűségök.

Hogyan? Hát olyan hatalom az a Polg. Oliv. kör, hogy még régi ellenségeit is saját városi rendi czéljainak a jármába tudta fogni, vagy — megunva a harc viszálját, azok változtak hírtelen ártatlan juhokká s a vezér ürükölő apja után öntudatlanul rohantak a vesze-

delembé? . . . Nem biz a. Egyszerűen csak abban rejlik a dolog magyarázata, hogy a rendezett tanács eltörlése felett itt csaknem példátlan egyetértés volt. Különböző okok hoztak létre az egyesülést, — de az eredményre nézve az egyre megy.

Ha az igazságot szereti Bundafi — amit cikke e'ején emleget — akkor nem fogja tagadni, hogy ez így volt. S akkor első sorban a Gazdálkodók köre ajtain belül hirdette a bünért való vezeklés szükségességét s aztán próbálta visszacsinálni — arra támaszkodva — a rendezett tanácsot, majd tapasztalni fogja, hogy kicsiben ott is talál a nagy gondolkozó báró Eötvös axiómája: „a kor folyam, mely visz, vagy elmerit: uszója, nem vezére az egyén.”

Hogy némely eszméknek a legnépszerűbb vezér sem tud pártot teremteni, míg mások — egy röpké szó alakjában megszületve — terjednek, mint a futólüz, mert hosszabb időn keresztül ható okok következtében rendelkezésre vannak arra a lelkek.

És ha erre rájön, akkor majd abszolálja a most anathéma alá vetett Polgári olvasókört, addig is majd csak elégedél ez valahogy.

(Vége köv.)

Vidék.

Püspökladányi élet.

A püspökladányi vörös kereszt egyesület folyó hó 2-án műkedvelői előadással egybekötött s fényesen sikerült tánc vigalmat rendezett. Előadott Fredro: egyetlen leány című vígjátékát s az abbau szereplők mindenike jól megálta helyét, mégis különösen ki kell emelnünk Szikszay Gyula urat Gómojtó Mátyás szerepében. A tiszta bevétel jóval meghaladja a másfél száz forintot, a mi annyival inkább örvendetes, mert a jövedelem ezuttal helybeli szegény gyermekek felségltségére illetve menház alapításra volt szánva. Az egész pedig egy egész nagy környék értelmiségének ilyen jötevény czélra egybegyűjtése — mondhatni — csaknem kizárólag a Boda Gyuláné egyleti elnöknő érdeme, ki szives, lekötölező módorával valóban mindenkit meg is tud nyerni. Az igen jóízű mulatságnak sokan szerelnék a folytatását, hogy abban azok is, kik ez uttal valami okból meg nem jelenhettek szintén részt vehetnének.

Irodalom és művészet.

Ezeréves Magyarország és a milleni-umi kiállítás című Laurencic Gyula kiadásában megjelenő mű 4-ik füzeté képeinek sorozatát a Szabadság-szobor remek kivétel s a főváros egyik legszebb nevezettségének bemutatásával nyitja meg. Már az első füzet megjelenése alkalmából elmondottuk véleményünket e minden tekintetben sikerült s igazán hézagpótló munkáról, s minden füzet tartalma csak arról győződhet meg, hogy e mű kiadói nem kimélnék áldozatot, hogy a legszebbet, a legtokeletesebbet nyujtsák. Daczára actnális jelentőségének, e diszmű maradandó irodalmi becsé elvitázhatalan. Rövid négy nyelvű szöveg magyarázata tiszta hazafias szelleműl van áthatva s hivatalva van a külföld helytelen felfogását hazánkról minden tekintetben megváltoztatni. A füzetben látjuk továbbá: A székes fővárosi vígadó épülete, a királyi várkert gyönyörű panorámája, Budapesti keleti pályaudvara, a kontinens legszebb és legnagyobb vasúti indóháza. Hatalmas benyomást tesz reánk Fume látóképe, a magyar korona legszebb gyöngye — Magyarország egyetlen de óriási fejlődésében is paratlan kikötő városa Eperjes látóképe történelmi multunk nagy emlékeit tárja elénk. A leányvár Selmeczbányán és Becskő várának festői szépségű romja kiválóan szép képek. Erdély legnagyobb nevezettségére a Detonata hogy a természet gazdag és fontos szepsegének hatalmas megajlakozása. A kis-sebasi román templom a körülötte elterülő vadregényes tájnak érdekes színezetét

kölcsönöz. Fővárosi fürdők legelsője és legszépségszerűbb berendezett fürdőjének a Rácz-fürdő egy részének bemutatása kiválóan sikerült. A székes fővárosi tanácsház ülésterme egyike a műépítészeti remekeinek. A kiállítási építkezésnek közül az iparcarnok, az egészségügyi csarnok és a történelmi főcsoport román stílusú részlete zárja be a minden tekintetben sikerült füzet tartalmát. A mű előfizetői, kik mind a 12 füzet birtokában lesznek és kik minden egyes füzethez mellékelt szelvények által biztosított utazási és ellátási kedvezményeket a kiállítás látogatására nem veszik igénybe, teljesen díjtalanul kapják az ezredéves ország kiállítás nagy színnyomatú programjában képet, melyet az ismert tájképfestő Heyer Arhur készített el. Kapható minden budapesti és vidéki könyvkereskedésben; megrendelhető a kiadóhivatalban Budapest, Teréz-körút 38. földemlak (Kunoss Vilmos és fia műintézetében). »Az Ezredéves Magyarország és a milleniumi kiállítás« egyes füzeleinek ára 40 kr., tehát az egész, 12 füzetből álló diszmu csak 4 forint 80 kr-ba kerül.

Színház és zene.

A kis molnárné. Félig telt ház előtt került tegnap színpadra Stojanovics Jenő operetteje, amely az első magyar operette volna. Míg a Radó Antal és Stojanovics ezt összetákolta, azóta e fajtól több terméket nem kaptunk, de mindazonáltal nem is bántunk fellette, mert ha a magyar operette ilyen irányban indulna fejlődésnek, akkor nem is kérünk belőle. Ugy szeretnénk már mi egyszer dicsérettel elhalmozni Tiszay társulatát, úgy szeretnénk napról-napra azt írni, hogy ime Tiszay mindig élvezetesebb előadásokat nyújt annak a publikumnak, amely annyira pártolja őt. De legjobb akarattal sem tehetjük ezt, egyszerűen azon okból, mert meghazudtolnánk önmagunkat. Ilyen divákkal bizony nagy melegség kell hozzá, hogy operette előadásokhoz fogjanak s bizony nem tudjuk mit csinált volna Tiszay, ha szerencsére B. Ruzsinszky Ilona már holnapról kezdve fel nem lép. A tegnapi előadás szereplői közül egyedül Németh Jánost (Oláh Péter) dicsérhetjük meg, ki egész estén keresztül gyönyörűen énekel, első felvonásbeli belépőjével pedig zajos tapsot aratott. Margó Zelma a fejedelem szerepében kaczagtata végig az előadást, holott a vigság kifejezője, nem egyedül a nevezes. Meghívja el, hogy nem is olyan jól áll az a nevezés valakinek. Az ötletekéről ítélve bátran kúbor lovag, vagy udvari lakájnak gondolhatna volna bárki is. Pajor E. (a fejedelmű) játékaról, egyszersmind úgy Margó Zelma, mint Pajor Emilia hangjának megítélésétől és az énekük által elért hatástól — ó irántuk való tekintettel — mélységesen hallgatunk. Az egész darabban egyedüli józú alak Bicski András főmolnár, kinek szerepét határozottan tönkretette ifj. Németh János nem nagy tehetségű komikusunk. Van egy közmondás ifj. Németh János ur, saját érdekében és jóvoltából figyelmeztetjük, tartsa be ezt. Térjen vissza a Goldstein Számi által szerzett baberjaihoz és phenjen rajta nyugodtan s ne vagyjon továbbra is babérok után, mert majd megtalálják szurni a töviset. Akarattal hagyjuk utoljára a czimzerep személyesítőt, Galyassy Paulát, hogy mégis utolsó szavunk dicséret legyen. Galyassy az este hangjánál volt és mint rendszeres, tisztán, csengő hangon adta elő számait s sok tapsot kapott. A 2-ik felvonásbeli ballad olyannyira fenomenális volt, hogy a közönség egyhangú kívánságára — nem ismételték meg.

Zenekedvelők hangversenye. A debreczeni zenekedvelők köre a zenede disztermében folyó 1896. évi február hó 7-én, pénteken második hangversenyt rendezt, melynek műsora a következő: 1. Beethoven L. 8. mű. Serenade, Vonós hármas. Előadják: hegedűn Friedman József, úőlyhegedűn Márton Imre és gondorkán dr. Forrási András urak. 2. Ábrányi K. Melodráma, dr. Váradi Antal »Rakóczy Ferenaz Roddostoban« című költeményére. Szavalja: Bylogh Békesy Róza

urnő, a zenekíséretet előadják: czimbalmon Asbóth Vilma k. a. gondorkán Kövey Lajos ur, zongorán Szilágyi Sándor ur. 3. Goldmark K. 11. mű. Suite I. Allegro II. Andante sostenuto. Előadják: hegedűn Friedman József, zongorán dr. Komáromi Sándor urak. 4. Mascagni P. Massenet J. Uarnay A. Dalok magánénekekre. Zongorakíséret mellett előadja: Ábrányi K. Wein Margit urnő. 5. Saint-Saens 35. mű. Valtozások Beethoven egyik dallama felett. Két zongorán előadják: Pavelko Jolán k. a. és dr. Komáromy Sándor ur. A műsor egyes számainak előadása alatt az ajtók zárva maradnak. A műsore 3. és 4. ik száma között 20 percnyi szünet tartatik. Kezdeté este 7 és fél órakor pontban.

Mulatságok.

Mulató tisztikar. A debreczeni helyőrségi tisztikara f. évi márczius 7-én a »Bika«-szálló disztermében zártkörű táncestetélyt rendez. Kezdeté 8 órakor.

Táncmulatság Miskolczon. Vettük a következő meghívót; a miskolczi áll. polgári és felső kereskedelmi isk. ifjusága 1896. évi február hó 15-én az iskola kebelében fennálló jótékony egyesület-k javára a »Korona-Szálló« disztermében Hangversenyyel egybekötött táncvigalmat rendez, melyre t. czimedit és b. családját tisztelttel meghívja a rendező bizottság. Személyjegy 2 korona, családjegy 5 korona. Kezdeté 8 órakor. Szíves felülfizetéseket köszönettel fogadunk és ezeket a helyi lapokban fogjuk nyugtázní. Jegyek előre válthatók: Grünwald Edé, Homer József és Rábel Albert urak üzleteiben. Az estélyen Radics Lajos zenekara fog működni.

Közgazdaság.

Bortermelők figyelmébe. Debreczen város tanácsa ma küldötte szét a legutóbb hozott szabályrendeletét a városi egyetemes bortogasztási illeték tárgyában. Az érdekes szabályrendelet, a mennyiben bizonyára érdekelni fogja szőlőteemeléséssel foglalkozó gazdaközönségünket, a következő:

1. §. Debreczen szab. kir. város határában termelt, valamint az idegen helyről a városba szállított bor, városi bortogasztási illeték tárgyát képezi, — s minden bor után hectoliterenként 60 kr. illeték szedetik.

2. §. Ezen szabályrendelet értelmében megállapított bortogasztási illeték fizetési kötelezettsége, — biztosítása és beszedésére nézve az 1875. évi XXVIII. t.-cz., továbbá az 1887. évi XLVII. t.-cz. és az 1889. évi XVIII. t. cikkeknek a bortogasztási adóra vonatkozó, még érvényben levő határozmányai nyerne megfelelő alkalmazást azon eltéréssel, hogy:

a) A város hatáiban termelt bormennyiség a városi fogyasztási és ital adóhivatalnál a beszüreéstől számított 48 óra alatt bejelentendő.

b) Az idegen helyről, akár vasuton, akár tengelyen hozott bort tulajdonosa a vámsrompónál bejelentésen kívül, Debreczen város fogyasztási és ital adóhivatalnál 24 óra alatt bejelenteni köteles.

c) A bor hetoliterjét terhelő 60 kr. fogyasztási illeték, 500 literen aluli mennyiség után azonnal, nagyobb mennyiség után pedig, a fogyasztás megkezdése előtt s a fogyasztási adótörvényben megszabott idő alatt és módon fizetendő be

d) A bejelentés elmulasztása, avagy a bornak mint fogyasztási cikknek elttkolása kihágást képez és az 1. § szerint illetékén felül a városi szegény-alap javára 50 krtól — 50 forintig terjedhető pénzbírással büntetendő.

e) A rendes illeték kiszabása ellen birtokon kívül lehet felebbezni.

3. §. Ezen szabályrendeletbe ütköző kihágások felett I-ső fokban a rendőr-főkapitányság, II-od fokban a városi Tanács, III-od fokban pedig a városi közigazgatási bizottság bíraskodik.

Kőbányai sertés-piacz.

Február 6.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronkint — 400 kilgron felüli sulyban — — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 kilg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronkint 320 kilgron felüli sulyban) — — krig. 4. Fialat közép páonklat 250 — kilgr, sulyban — 47 — krig. 5. Fialat könnyű (páronkin 250 kilgmig terjedő sulyban) — — kon felüli sulyban) 45.—46 krig. 7. Közép (páronkin) 220 — 280 kilgr, sulyban) 44.—45. krig. Könyű (páonként 220 kilgrig terjedő sulyban) 43.—44 krig. seriabi: 9. Nehéz (páronkint 200 kilgron felüli sulyban 48—49 — krig. 10. Közép (páronkint 220—260 kgr. sulyban) 45—46 — kri. 11. Könyű (páronkint 220 kilgig teredő sulyban) 44—45 krig. Sertés létszám 1896. évi febr hó 3. napján volt készletben 33144 db. 1896 év febr hó. 3-ik napján felhajtattott — darab. 1896 febr. 4—5-ik. napján elszállított 32888 drb. 1896 évi febr hó 5-ik napjára maradt készletbe, 33144 db. Hizott-sertés forgalom változatlan.

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	7.06 — 7.08
Uj buza őszre 1896.	7.23 — 25
Őszi rozs	— — —
Tavaszi rozs	6.60 — .62
Őszi zab	— — —
Tavaszi zab	6.04 — 06.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.38 — 40.

Bécsi gabonatőzsde.

— Érkezett d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	7.39 — 40
Tavaszi » márcz.—ápr.-re	7.52 — 54
Őszi rozs	— — —
Tavaszi rozs	6.91 — 93
Őszi zab	— — —
Tavaszi zab	6.40 — 42
Tengeri máj-jun.-ra	4.69 — 70

Szerkesztői üzenet.

Ada (Debreczen) Versikéje, melyben a kikelet éneklí meg, az ön ajánló sorai ellenére is méltó az elolvasásra, azonban még nem a közlésre, mivel még nem íti meg a mi mértékünket. Külömben is még nagyon hideg van, hogy az ébredő taxaszra még csak gondoljunk is.

Bálibizottság. Csak egy korona díj lefizetése mellett közölhetjük a köszönetnyilvánítást, vagy felülfizetéseket. Az egy korona díj a debreczeni hírlapírók és művészek köre alapjára megy.

S. K. A debreczeni függetlenségi párt szervezeti szabályzatát pártunk elnökénél alkalmilag megtekintheti, mert csak egy példányban van meg.

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet 102. Páraltan bérlet 102.

Szombat, 1896 Febr. hó 8-án:

VELENCZEI KALMÁR.

Színmu 4 felvonásban. Irta: Shakespeare. Fordította: Ács Zsigmond. Rendező: Hevessy G.) Személyek:

Velencei doge	Varadi.
Autonid, velencei kalmár	Hevessy G.
Bolsanid, barátja	Klenovits.
Grotiand)	Tapolczay.
Solanid)	Rózsahegyí.
Solarind)	Nádassy.
Lorenza, Jessico kedvese	S athmari
Shylock, zsidó	Sándor E.
Tubel, barátja	Némethy J.
Lancelott Grbo	Nyilassy.

Történik Velenczében.

Nyilttér.

Med. univ.

Fogorvos dr. Sichermann Adolf.

Kossuth-utca 2152. (Kardos-ház.)

Rendel: délelőtt 9—12., delután 2—6.

Telefon 57-94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., N e m e t u t c z a 16.

a Rákóczy-téri vám-esernő mellett.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok: rizling, muskatály, csemege és asszu borokat tartok raktaromban azonkívül cognac rum, szilviorium, barack-pálinka barack-likör, mindennemű bel- és külföldi pezsgót és liköröket.

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközöltenek.

Transitó pincék: Bpest Promontor.

Védjegy. Védjegy.

Mária-
c z e l l i

Gyomor-
c s e p p e k

nagyszerben hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: élvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, fellujtság, savanyú, felbőffögés, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a megnyílni ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámrhoidáknál.

Említett bajoknál a **Máriacelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerüzem Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A Máriacelli gyomorcseppek valódián kaphatók.

Kapható Debreczenben: Göll Nándor, Tóth Béla, Mihalovits István, Dr. Rotschnek V. Emil, Tamassy és Balazs gyógyszerészknél, Diószegen Vaday Ignác, Érmihályfalván Mátray István, Hadházon Farkas Ödön, Kabán Horváth Kálmán gyógyszerészknél.

Őszibarackfa-csemeték nagymérvbeni eladása.

Eladásra szánt készlet: 103 legkitűnőbb fajban mintegy **80,000 drb.** csemeték arai: az 1-2 éves gazdag gyökerű, életerős csemeték darabja (azok erőssége szerint) **20 krtól 40 krig.**

Nagybani árak	100 drb.	40 krajaeros csemete	1 vagy 100 fajban	38 forint.)	100-an-ként
(240	40	"	1 " 100	" 36	"
(500	40	"	1 " 100	" 34	"
(1000	40	"	1 " 100	" 32	"
(5000	40	"	1 " 100	" 20	"

Igen nagy készlet van a következő fajokból: (melyekben a kitűnőbbnél kitűnőbb korai amerikai fajok nagyrészt bent foglaltatnak) Amsden, Beatrix, Egresi-fele duránzi, Grosse Mignone batave, Grosse Mignonne tardive, Gyümölcs-kertek királynője, Honeyve II., Korai Sándor I. Lipót, Lord Palmerston, (egyenlő, Precoce de Canada, River's korai, Rothe may de brig, Szép őrnő, Szőgi duránzi, Valparaiso, Venus emelője, Vezzerle-fele korai duránzi, Waterloo, Wilder, Würtenberg király stb. stb.

Tessék árjegyzéket kérni!

Mindenféle

ipar, kereskedelmi, gazdasági, ügyvédi és egyéb

üzleti könyvek

fél, egész vászon, bőrposztó vagy félbörkötésben megrendelhetők

Hoffmann és Társa

könyvnyomdájában

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.